

## Bilag 3

Eksempel på screeningsredskab til vurdering af mundstatus samt et interventionsskema med handlingsanvisninger til udførelse af mundpleje hos voksne hospitalsindlagte patienter.

Medicinsk Afdeling, Roskilde Sygehus – Region Sjælland:

Skema 1. Skema til vurdering af mundstatus.

Skema 2. Skema til screening og scoring af mundstatus.

Skema 3. Metode til screening af mundstatus.

Skema 4. Interventionsskema

Patient label  
Dato

**Screeningsredskab til vurdering af mundstatus samt et  
interventionsskema med handlingsanvisninger til udførelse af  
mundpleje hos voksne hospitalsindlagte patienter.**

**Skema 1 – 4**

**Skema 1. Skema til vurdering af mundstatus – patientens oplysninger**

| Patientens oplysninger                  | Overmund | Undermund | Foretrukne midler /udstyr til mundhygiejne/type tandbørste |
|-----------------------------------------|----------|-----------|------------------------------------------------------------|
| Har egne tænder                         |          |           |                                                            |
| Har egne tænder samt delprotese         |          |           |                                                            |
| Mangler egne tænder og tanderstatninger |          |           |                                                            |
| Har helprotese                          |          |           |                                                            |
| Har implantat                           |          |           |                                                            |
| Egen vanlig rengøring af protese        |          |           |                                                            |
| Andre bemærkninger                      |          |           |                                                            |

**Skema 2. Skema til screening og scoring af mundstatus**

| Område                                                 | Grad 1                                           | Grad 2                                                                                     | Grad 3                                                               | Score | Anbefalet<br>Handling<br>1 =<br>intervention*<br>2 =<br>Intervention**<br>3 = Henvisning<br>*** |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Læber                                                  | Hele, lyserøde og fugtige.                       | Læberne svier, er tørre eller sprækkede. Læber er blege, ødematøse, fissurer ved mundvige. | Sår på læber, blødende.                                              |       | 2 = Intervention<br>3 = henvisning                                                              |
| Mundslimhinde (evt. protese fjernes inden observation) | Lyserød, fugtig.                                 | Rød, bleg, tør, blister eller område med farveforandring, belægning.                       | Sår med eller uden blødning, blister.                                |       | 2 = Intervention<br>3 = henvisning                                                              |
| Tunge                                                  | Lyserød, fugtig med papiller.                    | Ingen papiller, rød, tør, belægning.                                                       | Sår med eller uden blødning, blister.                                |       | 2 = Intervention<br>3 = henvisning                                                              |
| Tandkød                                                | Lyserødt og fast.                                | Ødematøst og rødt.                                                                         | Spontan blødning.                                                    |       | 2 + 3 = henvisning                                                                              |
| Tænder                                                 | Rene, ingen synlige belægninger eller madrester. | Belægning eller madrester lokalt, urene tænder.                                            | Belægning eller madrester Generelt.                                  |       | 2 = Intervention<br>3 = henvisning                                                              |
| Protese                                                | Ren og velfungerende.                            | Belægning eller madrester – fungerer dårligt (tyggeproblemer).                             | Anvendes ikke.                                                       |       | 2 = Intervention + evt. henvisning                                                              |
| Spytsekretion                                          | Spyttet er vandigt. Glider let.                  | Glider med let modstand. Spyttet er sejt og slimet.                                        | Glider slet ikke. Der er sparsom spytproduktion og tørre slimhinder. |       | 2 = Intervention<br>3 = henvisning                                                              |
| Synkefunktion                                          | Optimal synkefunktion.                           | Synkebesvær eller lette smerter derved, pga. Mundtørhed.                                   | Udtalt synkebesvær pga. smerter eller andet.                         |       | 2+3 = henvisning                                                                                |
| Stemme                                                 | Normal stemme.                                   | Hæs stemme.                                                                                | Hvisken – smerter ved tale.                                          |       | Henvisning til læge.                                                                            |

\* Grad 1 – generel mundpleje: Der anvendes tandbørste med lille børstehoved samt tandpasta Med fluor. Mundslimhinder fugtes med vand og læber smøres med læbepomade.

Generel mundpleje anbefales, som minimum, efter hvert måltid.

\*\* Grad 2 – speciel mundpleje. Plejeplan oprettes. Se skema for intervention, skema 4.

\*\*\* Henvisning til læge eller tandlæge.

**Plejeplan (problem) for speciel mundpleje, jf. interventionsskema, er oprettet d. \_\_\_\_\_ Udført af \_\_\_\_\_**

**Planlagt rescreening d. \_\_\_\_\_**

**Skema 3. Metode til screening af mundstatus**

| Område         | Metode                                                                                                                                   |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Læber          | Observation.                                                                                                                             |
| Mundslimhinde  | Anvend lys og mundspejl.<br>Observere: højre kind, inderside af overlæbe, venstre kind, inderside af overlæbe, gummer og mundens "bund". |
| Tunge          | Anvend lys og mundspejl/spatel.                                                                                                          |
| Tandkød        | Anvend lys og mundspejl/spejl eller finger (handske).<br>Observere.                                                                      |
| Tænder         | Anvend lys og mundspejl.<br>Observere                                                                                                    |
| Protese        | Observere.                                                                                                                               |
| Spytafsondring | Inddrager patientens egen oplevelse samt observation. Evt. "køre" mundspejl ned langs kindernes inderside                                |
| Synkefunktion  | Beder patienten om at synke – evt. med væske el. fødeindtagelse.<br>Observere og samtale med patienten.                                  |
| Stemme         | Samtale med patienten.                                                                                                                   |

Skema 4. Interventionsskema

| Område         | Grad 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Læber          | Smøres med læbepomade eller vaseline. Anbefales, som minimum, efter hvert måltid. Hvis patienten er i iltbehandling, skal læberne smøres med Decubal eller Labidan.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Mundslimhinde  | Mundslimhinde renses for slim og madrester med opvredet svabs fugtet i vand eller danskvand. Anbefales, som minimum, efter hvert måltid.<br>Ved rødme og irritation af mundslimhinde anvendes klorhexidin mundskyl 0,125 eller klorhexidin mundgel 1,0 %.<br>Vær opmærksom på, at FLUOR tandpasta ophæver klorhexidins virkning, og disse produkter skal derfor ikke bruges samtidig, men med en halv times mellemrum. Mundtørhed kan reduceres ved at drikke tilstrækkeligt (individuelt behov). Ribssaft og saft stimulerer spytksekretionen gennem indholdet af frugtsyre. Frisk ananas indeholder et proteolytisk enzym, som stimulerer spytksekretionen og renser munden. |
| Tunge          | Tungen renses for slim og madrester med tandbørste/ mundplejepinde (swabs) fugtet i vand eller danskvand. Anbefales, som minimum, efter hvert måltid. Frisk ananas kan medvirke at fjerne belægninger på tungen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Tandkød        | Tandkød renses for slim og madrester med svabs / mundplejepinde fugtet i vand eller danskvand. Anbefales, som minimum, efter hvert måltid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Tænder         | Tænder børstes med lille børstehoved samt ½ cm tandpasta med fluor. Elektrisk tandbørste er mest effektiv og har et lille børstehoved, som er tilpasset pladsforholdene. Tandbørstning anbefales, som minimum, efter hvert måltid. Ved påvirket eller manglende synkefunktion skal mund og svælg suges i forbindelse med tandbørstning.<br>Kroner, broer eller implantat, som er fastsiddende i munden, skal rengøres på samme måde som naturlige tænder.                                                                                                                                                                                                                      |
| Protese        | Protesen skylles i vand og rengøres med en speciel protesebørste, som kan komme ned i alle fordybninger. Almindelig tandpasta bør undgås, da der kan opstå ridser i protesen. Det anbefales i stedet at bruge uparfumeret sæbe eller speciel tandcreme til proteser. Proteser kan være belagt med plak og tandsten på samme måde, som tænderne. Rengøring af protese anbefales, som minimum, efter hvert måltid.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Spytafsondring | Spytsekretion kan stimuleres ved at bruge sukkerfrit tyggegummi eller syrlige sukkerfrie drops. Den samme effekt kan opnås ved at børste tænder før hvert måltid. Efter måltidet er det også vigtigt at børste tænderne og skylle munden. Saft indholdende frugtsyre stimulerer spytksekretionen. Af hensyn til forebyggelse af caries bør saft med lavt sukkerindhold vælges. Frisk ananas indeholder et proteolytisk enzym, som stimulerer spytksekretionen og renser munden. Hvis spyttet er sejt, bør sødmælk undgås, fordi mælk øger slimningen af spyttet. For at løse det seje slim anbefales det at drikke lunkent vand eller alm. the/ urtete uden sukker.            |
| Synkefunktion  | Daglig observation af synkefunktion, herunder at spørge ind til smerteniveau ved synkning af væske og ernæring. Lindring af synkebesvær pga. mundtørhed – se under dette.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |